Nyeregtakaró

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	52.2781.1
Készítés ideje:	16. SZÁZAD 4. NEGYEDE
Készítés helye:	Spanyolország (feltehetően); Prága (feltehetően)
Anyag:	bársony; ékkövek
Technika:	fémfonalas domború hímzés
Méretek:	magasság: 74 cm szélesség: 116 cm

Az ünnepi alkalmakkor felvonultatott vezetéklovak díszöltözetéhez tartozott a drága, hímzett vagy ékkövekkel kirakott nyereg, kengyel, lószerszámok, valamint a ló farát díszítő nyeregtakaró, a cafrag. Az Esterházy-kincstár gyűjteményében fennmaradt dísz-nyeregtakaró az európai cafragok különleges példája. Egykor vörös (mára barnás színűre fakult) bársony alapját fémfonalas hímzés díszíti, „S” alakú fűrészfogas levelekből alakított mandorlák hatszirmú virágot foglalnak magukba a virágok közepét nagyméretű ékkövek, a szabadon maradó felületet apró, gránátközepű ezüstcsillagok és aranyozott ezüst félholdak, valamint ezüstflitterek ékítik. A takaró alsó szegélyét és két oldalát virágdíszes zománcú, ovális és az oválisok közti szabad felületet kitöltő ezüstlemezekből kialakított sáv szegélyezi, körben dúsan rojtozott fémfonalas paszományszalaggal keretezett. A nyeregtakaró közepének dísze egy hatalmas, sugarakkal övezett, emberarcú, aranyozott ezüst napkorong.

Az Esterházy források 1685-ben említenek egy *„igen szép, meggyszín, köves czafrag”*-ot, amely más eszközeivel együtt egykor *”Rudolphus császáré volt”.* A kutatók hímzett dísze alapján spanyol eredetűnek vélik, illetve II. Rudolf császár (uralkodása: 1576-1612) prágai udvarában készült munkaként határozzák meg. A prágai eredet mellett szól, hogy a nyeregtakaró legközelebbi analógiája egy azonos formájú, ugyancsak zománcos lemezekkel, valamint holdakkal és csillagokkal díszített nyeregtakaró, melyet Rudolf udvari ötvöse, Johann Michael készített 1612-ben, Prágában (Drezda, Rüstkammer) továbbá a moszkvai Oruzsejnaja Palata őriz egy, a nyeregtakarónk zománcos lemezdíszítéséhez hasonló borítású szügyelőt, ugyancsak Michael mester munkáját, amelyet 1604-ben II. Rudolf követe ajándékozott Borisz Godunov orosz cárnak.

Irodalom

- Szerk.: Pásztor Emese: *Az Esterházy-kincstár textíliái az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 48.
- Szerk.: Horváth Hilda, Szilágyi András: *Remekművek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. (Kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 47. (Pásztor Emese)
- Szerk.: Szilágyi András: *Esterházy-kincsek. Öt évszázad műalkotásai a hercegi gyűjteményből*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 35.
- Szerk.: Pataki Judit: *Művészet és Mesterség. CD-ROM*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1999. - textil 14.
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 96.
- Szerk.: Péter Márta: *Reneszánsz és manierizmus. Az európai iparművészet korszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 125.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum









© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum